

DRS. EGBERTUS VAN GULIK

HOORN 21 JULI 1910 - OEGSTGEEST 8 OKTOBER 1998

DOOR DR. JOHANNA J.M. VAN DE ROER-MEYERS

Op 13 juli 1961 benoemde de Gemeenteraad de historicus drs. E. van Gulik tot de nieuwe gemeentebibliothecaris van Rotterdam. Als zodanig volgde hij de classicus dr. C. Reedijk op, die tot onderbibliothecaris van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag was benoemd. In de periode voorafgaande aan zijn benoeming te Rotterdam was Van Gulik als conservator van de gedrukte werken verbonden aan de Universiteitsbibliotheek te Leiden.

De in eikenhout gelambrizeerde kamer van de bibliothecaris bevond zich in de statige Centrale van de Gemeentebibliotheek aan de Nieuwemarkt nr. 1. In de Erasmuszaal boven in het gebouw was een permanente expositie ingericht over leven en werk van de Rotterdamse humanist Erasmus.

Bij Van Guliks aantreden in 1961 had de Gemeentebibliotheek naast de Centrale in totaal 10 filialen, verspreid over de stad. Een belangrijk onderdeel van het totale boekenbezit van de Centrale vormde de Erasmuscollectie. Terugblikkend op Van Guliks ambtsperiode (1961-1973) en zijn wetenschappelijke werkzaamheden sindsdien kan ik niet anders dan constateren dat deze Erasmuscollectie en de persoon van Erasmus een speciale plaats in zijn aandachtsveld hebben gehad.

Zelf ben ik in 1976 als beheerder van de Erasmuscollectie in dienst van de Gemeentebibliotheek getreden. Mijn contacten met Van Gulik dateren dus uit de periode na zijn pensionering. De laatste moeizame jaren van zijn leven hebben die contacten vooral bestaan uit langdurige telefoongesprekken over Erasmusdrukken, de stand van zaken bij de bibliotheek en het wel en wee van oud-medewerkers.

Met de Rotterdamse Erasmuskenner drs. N. van der Blom heb ik vaker over Van Gulik gesproken. Hij vertelde mij bijvoorbeeld hoe Van Gulik zich bij de voorbereiding van de herdenking in 1969 van het 500ste geboortejaar van Erasmus in de commissiekamer van de Gemeentebibliotheek had verschanst om zijn bijdragen aan de catalogus van de Erasmustentoonstelling in Museum Boymans-van Beuningen op tijd rond te krijgen. De fraaie uit twee delen

27. *Drs. E. van Gulik.*

bestaande publicatie *Erasmus en zijn tijd* die daar het resultaat van was, geldt onder kenners nog steeds als toonaangevend.

Het Historisch Genootschap Roterodamum had in het begin van de jaren zestig het initiatief genomen tot de heruitgave van de *Opera omnia* (Verzamelde werken) van Erasmus. Op 27 oktober 1969 werd in de Grote of Sint-Laurenkerk te Rotterdam het eerste exemplaar van deel I-1 door prof. dr. J.N. Bakhuizen van den Brink als voorzitter van de Conseil international pour l'édition des oeuvres complètes d'Érasme aan koningin Juliana aangeboden. Dit had plaats bij de opening van een internationaal congres, dat onder auspiciën van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen in het kader van de vermelde Erasmusherdenking werd georganiseerd.

Van Gulik is vanwege zijn bijzondere bibliografische kwaliteiten van meet af aan bij de opzet van de nieuwe *Opera omnia* betrokken geweest. Zo valt in het jaarverslag van de bibliotheek over 1963 te lezen dat enkele leden van de Conseil bij hun eerste werkvergadering op 6 december van dat jaar een oriënterend bezoek brachten aan de eerdergenoemde permanente Erasmusexpositie in de Erasmuszaal van de Centrale. De door hen uitgesproken verwachting, dat van de in de Gemeentebibliotheek aanwezige Erasmuscollectie intensief gebruik zou worden gemaakt bij de totstandkoming van de heruitgave, is bewaarheid. Ook nu nog liggen aan de jaarlijks verschijnende nieuwe delen veelal oude drukken uit de Rotterdamse Erasmuscollectie ten grondslag.

Als ondersteuning van het project stelde Van Gulik bovendien een centrale catalogus samen van Erasmusdrukken verschenen tot 1703-1706 (Leidse *Opera omnia*). Deze omvangrijke kaartcatalogus registreert de aanwezigheid van Erasmusdrukken in circa 500 grote bibliotheken in binnen- en buitenland. Ook binnen de huidige Erasmuswetenschap geldt de catalogus als een bibliografisch apparaat van de eerste orde. Er is zelfs sprake van om in de toekomst dit zogenaamde 'apparaat Van Gulik' op een van de nieuwe media over te zetten.

Eind 1973 trad van Gulik terug als gemeentebibliothecaris. Op 20 december van dat jaar benoemde de Gemeenteraad de heer P.J.Th. Schoots tot zijn opvolger. Van Gulik bleef nog enige tijd aan de bibliotheek verbonden met als speciale taak het beheer van de Erasmuscollectie. Bij zijn pensionering op 31 juli 1975 werd hij benoemd tot officier in de orde van Oranje-Nassau. Sinds zijn afscheid van de Gemeentebibliotheek heeft Van Gulik zich inten-

sief beziggehouden met de reconstructie van de boekerij van Erasmus. De laatste jaren van zijn leven werd hij daarbij gedwongen in toenemende mate een beroep te doen op ondersteuning vanuit de Universiteitsbibliotheek te Leiden en de Gemeentebibliotheek te Rotterdam. In die periode heb ik hem leren kennen als een zeer vasthoudend en nauwgezet bibliograaf.

Het is jammer dat Van Gulik zijn magnum opus niet meer in definitieve boekvorm heeft zien verschijnen. Ingevolge zijn aard is hij tot op het einde van zijn leven bezig gebleven met het wegwerken van lacunes in zijn overzicht. Hij bracht het duidelijk niet op om al zijn kopij uit handen te geven. Hopelijk besluiten de nabestaanden van Van Gulik de door de auteur reeds goedgekeurde drukproeven van de University of Toronto Press en wat nog aan manuscripten rest postuum te laten publiceren.